

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОКА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ РЕГІОНУ

Чугаєвська С. В.,

к.е.н., доцент кафедри аналізу і статистики
ім. І. В. Поповича, Житомирський національний
агроекологічний університет, м. Житомир,

Зімчук Н. І.,

студентка факультету обліку та фінансів,
Житомирський національний
агроекологічний університет, м. Житомир

Постановка проблеми. В умовах євроінтеграційних перетворень необхідно здійснення раціонального і економічно обґрунтованого підходу підприємств до планування своєї діяльності, до визначення фінансової і виробничої політики, аналізу і оцінки отриманих результатів. Однією з найголовніших складових фінансової політики підприємства є політика максимізації прибутку. На сьогоднішній день прибуток є однією з основних форм грошового накопичення, що створюється у галузях економіки, займає центральне місце у загальній системі вартісних інструментів та важелів управління і є рушійною силою ринку [1].

Вивченню проблем формування прибутку виробництва молока присвячені наукові праці та доробки таких економістів, як: Бандурка О. М., Зимовця В.Н., Ільчука М.М., Коробова М. Я., Микитюка В.М., Мостенської Т.Л., Месель-Веселяка В.Я., Візіло А., Саблука П.Т., Сідуна В. А. та ін. Проте питання статистичного аналізу прибутку залишається досить актуальним в умовах збитковості більшості аграрних підприємств регіону.

Виклад основного матеріалу. Прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва стосовно характеристики відносин, які складаються у виробничому процесі. Це та частина додаткової вартості продукту, що реалізується підприємством, яка залишається після покриття витрат виробництва. Водночас прибуток є підсумковим показником, результатом фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Особливості формування прибутку підприємств залежать від сфери їхньої діяльності, галузі господарства, форми власності, розвитку ринкових відносин [4].

Суттєве значення мають внутрішні фактори, які безпосередньо залежать від організації функціонування підприємницьких структур, форм власності й галузевої належності. Прибуток як основний фінансовий результат діяльності підприємства є частиною виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат, пов'язаних з виробничою і комерційною діяльністю підприємства. Він є джерелом росту виробництва, його оновлення і виступає основним фактором економічного зростання, матеріального стимулювання і соціального забезпечення працівників підприємства [5].

На формування абсолютної суми прибутку підприємства впливають результати, тобто ефективність, його діяльності. В рамках поставленого завдання проведення статистичного

аналізу формування прибутку аграрних підприємств від реалізації молока нами було побудовано матрицю вихідних та розрахункових даних за результатами діяльності даних суб'єктів господарювання з використанням матеріалів їх статистичної звітності. Визначено показники виручки від реалізації молока, прибутку в цілому та на 1 ц продукції, побудовано ранжирований ряд розподілу підприємств за величиною групувальної ознаки, визначено розмах варіації, величину інтервалу в групуванні. Прибуток від реалізації розраховано як різниця між виручкою від реалізації та собівартістю реалізованого молока. За проведеними розрахунками побудовано інтервальний ряд розподілу підприємств за прибутком на 1ц молока (табл. 1).

Таблиця 1

Таблиця зведених даних за прибутком на 1 ц молока

Група підприємств за прибутком на 1ц молока, грн	Кількість підприємств	Прибуток (збиток) від реалізації молока, тис. грн	Кількість реалізованого молока, ц	Середнє поголів'я корів, гол.	Вироблено молока, ц	Собівартість реалізованого молока, тис. грн
1) від -95,39 до -62,54	8	-929	12423	871	13801	5379
2) від -62,55 до -29,70	7	-750	15080	655	16755	6206
3) від -29,72 до 3,14	4	-161	10203	424	11336	3905
4) від 3,15 до 36,00	3	217	8875	297	9861	3032
5) від 68,87 до 101,71	8	2705	30443	612	33825	8388
Разом	30	1082	77024	2859	85578	26910

Джерело: матеріали статистичної звітності аграрних підприємств області у 2015 р.

З даних таблиці видно, що підприємства першої та другої груп мають найгірші виробничі умови. Тут, на відміну від інших інтервалів, спостерігається збиток від реалізації молока, який становить 929 та 750 тис. грн. Також невисоким є значення товарності молока, що становить 12423 та 15080 ц, тобто 90,1 та 90,0 %. Для подальшого статистичного аналізу та економічної оцінки обчислено наступні показники: середнє значення прибутку на 1 ц молока, на 1 голову худоби, продуктивність корів та собівартість 1 ц реалізованої продукції (табл. 2).

Таблиця 2

**Аналітичне групування підприємств за прибутком
на 1 ц молока**

Група підприємств за прибутком на 1ц молока, грн.	Кількість підприємств	Прибуток (збиток) на 1ц молока, грн	Прибуток (збиток) на 1 корову, грн	Продуктивність корів, ц	Собівартість 1 ц реалізованого молока, грн
1. (-95,39; -62,54)	8	-74,78	-1066,59	15,8	432,99
2. (-62,55; -29,70)	7	-49,73	-1145,04	25,6	411,54
3. (-29,72; 3,14)	4	-15,77	-379,72	26,7	382,73
4. (3,15; 36,00)	3	25,45	730,64	33,2	341,63
5. (68,87; 101,71)	8	88,85	4419,93	55,3	275,53
У середньому	-	14,04	378,45	29,9	349,37

За даними табл. 2 впливає, що середнє значення прибутку на 1ц молока має найбільше значення в четвертій

та п'ятій групах, де даний показник становить 25,45 та 88,85 грн. Більша дохідність в даних господарствах зумовлена вищою продуктивністю корів (33,2 ц і 55,3 ц молока на 1 корову) та зменшенням виробничих витрат на продукцію, що становить 341,63 та 275,53 грн в розрахунку на 1 ц реалізованого молока. Перші три групи підприємств є збитковими, їх питома вага у загальному обсязі сукупності складає 63,3%. Їх виробничі показники характеризуються низькою продуктивністю корів (до 30 ц молока на 1 корову) та надто високими затратами.

Беззбиткове виробництво молока забезпечується значенням середньорічного надою понад 26,7 ц, зменшенням собівартості 1 ц реалізованого молока нижче 382,73 грн. Таким чином, вищий прибуток від реалізації молока в аграрних підприємствах забезпечується, перш за все, за рахунок вищої продуктивності корів, що характеризується кількістю, якістю молока, одержаного від корови за рік та зумовлено породним складом тварин і їх умовами утримання.

Висновки. Підвищення ефективності роботи підприємств вимагає виявлення резервів збільшення обсягів виробництва і реалізації, зниження собівартості, зростання прибутку. Продуктивність корів є одним із найвагоміших факторів, що впливають на ефективність виробництва молока в аграрних підприємствах, адже основну частину прибутку реалізації сільськогосподарської продукції в регіоні отримують від реалізації даної продукції.

Література

- 1) Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В.І. Аранчій – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 304 с

2) Ткаченко Є.Ю. Аналіз механізму управління прибутком підприємства // Держава та регіони. С.: Економіка та підприємництво.–2006.–№ 3.–С. 323-326.

3) Мармоза А.Т. Практикум з теорії статистики: Навчальний посібник. - 3-є видання, виправлене / А.Т. Мармоза. К: Ельга, Ніка - Центр, 2007. - 348 с.

4) Прибуток підприємства: розподіл та формування [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=50494>.

5) Економічна суть та джерела формування прибутку торговельного підприємства [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrmodno.com.ua/health/ekonomichna-sute-ta-djerela-formuvannya-pributku-torgovelenogo/main.html>.